

สำเนาฉบับ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานบริหารกองทุนฯ โทร. ๓๒๙

ที่ กษ ๐๒๒๐/ ๒๒๘ วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ตอบข้อหารือแนวทางการพิจารณาให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน

เรียน เกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี

ตามที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี มีประเด็นปัญหาในการพิจารณา ดำเนินการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนตามระเบียบกองทุนหมุนเวียนฯ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานบริหารกองทุนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและรับเรื่องร้องเรียน (สกร.) พิจารณาแล้ว ขอ ตอบข้อหารือดังนี้

๑. กรณี ผู้ร้องทำสัญญา ๒ ฉบับ ไว้กับเจ้าหนี้ คือ จดทะเบียนจำนองที่ดิน ต่อมาทำสัญญากู้ยืมเงินเพิ่มเติมไว้กับเจ้าหนี้รายเดิมอีก (หนึ่งหลักประกันสองสัญญา)

ตามระเบียบว่าด้วยการบริหารกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๖ (๑) มีหนังสือเนื่องจากการนำที่ดินไปขายฝาก จำนองไว้กับเจ้าหนี้ หรือกู้ยืมเงิน โดยได้นำ ที่ดินหรือหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้เจ้าหนี้อยู่ถือไว้เป็นประกันก่อนหรือขณะทำสัญญากู้ยืมเงิน หรือได้สูญเสีย สิทธิหรือกรรมสิทธิในที่ดินไปแล้ว เนื่องจากการขายฝาก จำนอง หรือสัญญากู้ยืมเงิน

๑.๑ สัญญาขายฝาก สามารถทำได้เพียงการขยายระยะเวลากำหนดการไถ่จากขายฝาก โดยการทำนิติกรรมจะต้องทำที่สำนักงานที่ดินเท่านั้น

๑.๒ สัญญาจำนอง สามารถขอขึ้นเงินจำนองในแต่ละครั้งได้ เช่นขึ้นเงินจำนองครั้งที่ ๑ การขอขึ้นเงินจำนองจะต้องทำนิติกรรมที่สำนักงานที่ดินเท่านั้น

๑.๓ สัญญากู้ยืมเงิน เป็นสัญญาชนิดเดียวที่ลูกหนี้และเจ้าหนี้สามารถทำขึ้นเองได้ ทั้ง ๓ ชนิดของสัญญาดังกล่าวข้างต้นหากลูกหนี้ได้ทำสัญญาใดสัญญาหนึ่งกับเจ้าหนี้ไว้แล้ว ก็จะต้องมอบ เอกสารสิทธิในที่ดินให้เจ้าหนี้อยู่ถือไว้เป็นประกัน ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากด้านหลังสารบัญจจดทะเบียนของ เอกสารสิทธิที่ดินฉบับดังกล่าว ยกเว้นสัญญากู้ยืมเงินเท่านั้น (เนื่องจากเขียนขึ้นเองจะไม่ปรากฏการทำนิติกรรม หลังสารบัญจดทะเบียน) และเมื่อเอกสารสิทธิอยู่กับเจ้าหนี้แล้ว ต่อมาไปทำสัญญาใดเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งสัญญา ก็ จะไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ตามระเบียบฯ ข้อ ๖(๑)

กรณีดังกล่าวผู้ขอกู้ได้ทำสัญญาจำนองที่ดินไว้กับเจ้าหนี้โดยได้นำที่ดินหรือหนังสือแสดง สิทธิในที่ดินให้เจ้าหนี้อยู่ถือไว้เป็นประกันก่อนหรือขณะทำสัญญาจำนองแล้ว หากต่อมาต้องการกู้ยืมเงินจาก เจ้าหนี้รายเดิมเพิ่มจะต้องทำสัญญาขึ้นเงินจำนอง หรือทำสัญญาโดยไถ่ถอนจำนองแล้วทำสัญญากู้ยืม โดยนำ ที่ดินหรือหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้เจ้าหนี้อยู่ถือไว้เป็นประกันก่อนหรือขณะทำสัญญากู้ยืมเงินเท่านั้น จึงจะ เป็นไปตามระเบียบฯ ข้อ ๖(๑) แต่ผู้ขอกู้ไปทำสัญญากู้ยืมเงินเพิ่มจึงไม่เป็นไปตามระเบียบฯ ดังกล่าว เนื่องจากได้ให้เจ้าหนี้อยู่ถือที่ดินไว้เป็นประกันก่อนหรือขณะทำสัญญาจำนองแล้ว ดังนั้น การทำสัญญากู้ยืมเงิน จึงเป็นไปได้ที่จะให้เจ้าหนี้อยู่ถือที่ดินไว้เป็นประกันก่อนหรือขณะทำสัญญาได้อีก

๒. กรณี ผู้ร้องเป็นหนี้ตามสัญญาจำนอง หรือกู้ยืม ที่ยังมีระยะเวลาไม่นาน แต่ยื่นคำร้องเพื่อ ขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนหมุนเวียนฯ

ตามระเบียบฯ ข้อ ๖(๒) มีหนังสืออันเกิดจากเหตุสุจริต จำเป็น เป็นภาระหนักแก่ผู้ขอกู้เงิน ทำให้ผู้ขอกู้เงินมีโอกาสที่จะไถ่หรือไถ่ถอน หรือชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน หรือซื้อคืนที่ดินได้น้อยมาก

/การยื่น ...

การยื่นคำร้องขอรับความช่วยเหลือตามสัญญาจ้าง และสัญญากู้ยืมเงิน ซึ่งทำสัญญาได้ไม่นาน จะไม่เป็นไปตามระเบียบฯ ดังกล่าวข้างต้น เนื่องจากยังไม่เป็นภาระหนี้ และยังมีโอกาสชำระหนี้คืนให้เจ้าหนี้ได้ ในวิธีปฏิบัติกรรับคำร้องต้องมีระยะเวลาการกู้ยืมมาไม่น้อยกว่า ๖ เดือน เนื่องจากผู้กู้ยืมควรแสดงถึงความตั้งใจ หรือมีความพยายามในการชำระหนี้คืนเจ้าหนี้ด้วยตนเองก่อนอันแสดงความสำเร็จในสาเหตุที่เกิดโดยไม่ได้ซ่อนเร้นประการอื่นใด หากไม่แสดงความตั้งใจเช่นนี้อาจจะสามารถพิจารณาได้ว่าการเป็นหนี้ไม่เป็นภาระหนักแก่ตนเองเพราะทำสัญญาดังกล่าวกับเจ้าหนี้แสดงเจตนาว่าตนเองสามารถส่งชำระหนี้ได้ตามปกติ ประกอบกับชนิดของสัญญาทั้ง ๒ ชนิด มีขั้นตอนของการได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินโดยการฟ้องร้องต่อศาลจึงมีระยะเวลาพอสมควรไม่เร่งด่วน

๓. กรณี ผู้ร้องขอความช่วยเหลือด้านหนี้สิน และที่ดิน ซึ่งที่ดินหลักประกันไม่ใช่ที่อยู่อาศัย หรือที่ดินเกษตรกรรม ตามหลักเกณฑ์ของกองทุนหมุนเวียนฯ แต่เป็นที่ดินว่างเปล่า และไม่มีสิ่งปลูกสร้าง

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน

พ.ศ. ๒๕๒๘ ข้อ ๑๑ คณะอนุกรรมการตามที่ กชก. แต่งตั้ง มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับที่ดินทำกิน ดังนี้

๓.๑ สอบสวนข้อเท็จจริง โกล่เกลี่ย และประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างบุคคลผู้เป็นคู่กรณี หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรหรือผู้ยากจน ที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมเกี่ยวกับเรื่องหนี้สิน ที่ดินทำกิน และคดีความ เพื่อปลดปล่อยหรือลดหนี้สิน เพื่อไถ่ถอน หรือซื้อที่ดินทำกินคืน เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรม หรือระงับ หรือแก้ไขปัญหาคอพิพาทและความเดือดร้อน

๓.๒ ดำเนินการให้ทางราชการช่วยเหลือทางการเงินในการปลดปล่อยหนี้สินไถ่ถอน ซื้อที่ดินทำกินคืน หรือแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพของเกษตรกร

๓.๓ ช่วยเหลือในการจัดที่ดินของทางราชการให้แก่เกษตรกรและผู้ยากจนซึ่งไม่มีที่ดินทำกิน

๓.๔ ช่วยเหลือจัดส่งเกษตรกรและผู้ยากจนที่ไม่มีที่ดินทำกินเข้าไปในที่ดินที่ทางราชการจัดให้

หากพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ของ อชก. ส่วนต่างๆ จะเห็นว่า กชก. มีเจตนารมณ์ให้ อชก. ส่วนต่างๆ ช่วยเหลือ สนับสนุน และสงวนรักษาที่ดินทำกินไว้ให้แก่เกษตรกรและผู้ยากจนทั้งสิ้น ดังนั้นหากที่ดินดังกล่าวไม่ได้เป็นที่ดินทำกินหรือใช้ทำประโยชน์ใด หรือไม่ได้เป็นที่อยู่อาศัย จึงไม่สมควรที่จะสงวนที่ดินดังกล่าวไว้

๔. กรณี ผู้ร้องมีรายได้สุทธิอยู่ในเกณฑ์คำว่า “ผู้ยากจน” ตามระเบียบฯ แต่มีรายได้เพียงพอสามารถชำระหนี้สินได้ด้วยตนเอง

ตามระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๒๘ นิยามคำว่า “ผู้ยากจน” หมายความว่า ผู้ไม่มีทรัพย์สินเพียงพอ และอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถจะช่วยเหลือตนเองได้ และ

ตามมติที่ประชุม กชก. ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๑ นิยามคำว่า

“ผู้ยากจน” หมายความว่า เป็นผู้ไม่มีทรัพย์สินเพียงพอและอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถจะช่วยเหลือตนเองได้ ได้แก่ผู้มีรายได้สุทธิไม่เกินปีละ ๘๗,๐๐๐ บาท และเป็นผู้ไม่มีที่ดินสำหรับทำกินหรืออยู่อาศัย หรือมีแต่ไม่เพียงพอ หรือเป็นผู้ไม่มีทรัพย์สินอื่นใดเพียงพอแก่การชำระหนี้ นอกจากทรัพย์สินที่นำไปขายฝาก จ้างนอง หรือให้เจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นประกัน และทรัพย์สินที่ต้องใช้เป็นที่ดินทำกินหรืออยู่อาศัย สำหรับผู้มีรายได้สุทธิเกินกว่า ๘๗,๐๐๐ บาท แต่อยู่ในหลักเกณฑ์อื่นดังกล่าว อชก. ต่างๆ อาจพิจารณาช่วยเหลือตามที่เห็นสมควรเป็นรายๆ ไป

/กรณี ...

กรณีนี้เป็นการใช้ดุลยพินิจของ อชก.ส่วนต่างๆ

๔.๑ กรณีของผู้ร้องมีรายได้อยู่ในเกณฑ์ตามค่านियาม หากเป็นผู้ที่ไม่มีทรัพย์สินเพียงพอ และไม่สามารถช่วยตนเองได้ และคือผู้มีรายได้สุทธิไม่เกินปีละ ๘๗,๐๐๐ บาท (ไม่มีทรัพย์สินเพียงพอ และช่วยตนเองไม่ได้ เช่นนี้ก็ปฏิบัติตามค่านियามตามระเบียบฯ และมติ กชก. ข้างต้น)

๔.๒ สำหรับผู้มีรายได้สุทธิเกินกว่า ๘๗,๐๐๐ บาท แต่หากอยู่ในหลักเกณฑ์อื่นดังกล่าว ข้างต้น เช่น มีรายได้สุทธิ ๒๕๐,๐๐๐ บาท แต่มีที่ดินไม่เพียงพอ หรือไม่มีที่ดินทำกินหรืออยู่อาศัย นอกจากแปลงที่ขอความช่วยเหลือ (เช่นนี้ก็อยู่ในข้อยกเว้นตามมติ กชก. ข้างต้น)

สำหรับกรณีคำถามนี้มีรายได้เพียงพอและสามารถชำระหนี้สินได้ด้วยตนเอง จะต้องพิจารณาเป็นกรณีไปว่ามีรายได้สุทธิเท่าใด และไม่อยู่ในข้อยกเว้นใดตามมติ กชก. ข้างต้น เช่น มีรายได้เกิน ๘๗,๐๐๐ บาท หรือมีรายได้เพียงพอจะชำระหนี้ได้ด้วยตนเอง หรือมีที่ดินหลายแปลง ก็จะไม่เป็นไปตามค่านियามตามระเบียบฯ และไม่อยู่ในข้อยกเว้นตามมติ กชก. ก็สามารถเสนอคณะกรรมการฯ ตามเหตุผลดังกล่าว ประกอบเพื่อพิจารณาใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาไม่อนุมัติ

๕. กรณี การขอเปลี่ยนบุคคลค้ำประกัน เมื่อได้รับการอนุมัติเงินกู้จากกองทุนหมุนเวียนฯ แล้ว เนื่องจากผู้ค้ำประกันไม่ยินยอม

การขอเปลี่ยนบุคคลค้ำประกันภายหลัง อชก. ได้มีมติอนุมัติเงินกู้แล้ว ให้ผู้ขอกู้จัดหาบุคคลค้ำประกันใหม่ โดยได้รับการรับรองจาก ธ.ก.ส. แล้วว่าเป็นบุคคลน่าเชื่อถือ มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง มีรายได้ และฝ่ายเลขานุการฯ จะต้องนำเรื่องดังกล่าวเสนอที่ประชุมพิจารณาอนุมัติให้เปลี่ยนบุคคลค้ำจากบุคคลเดิมเป็นบุคคลใหม่ด้วย เนื่องจากเรื่องดังกล่าวเป็นไปตามระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๒๐ วรรคสอง เรื่องหลักประกัน

๖. กรณี การขอกู้เพื่อประกอบอาชีพพร้อมกับการขอกู้เพื่อปลดปล่อยหนี้สิน

ตามระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๑๙ (๑) กรณีกู้เงินเพื่อปลดปล่อยหนี้สิน หรือซื้อคืนที่ดิน เนื่องจากหนี้สิน หรือซื้อที่ดินตามสิทธิแห่งกฎหมายว่าด้วยการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม วงเงินไม่เกินห้าแสนบาท ถ้าเกินกว่าห้าแสนบาทให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติเป็นรายๆ ไป

(๒) กรณีกู้เงินเพื่อการประกอบอาชีพ วงเงินที่ขอกู้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้กู้ยืมไปดำเนินการตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด และมติ กชก. ครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๗ กำหนดกิจกรรมและหลักเกณฑ์ของผู้ขอกู้เงินเพื่อการประกอบอาชีพ

(๓) กรณีกู้เงินทั้งข้อ ๑๙ (๑) และ (๒) วงเงินกู้รวมกันต้องไม่เกินห้าแสนบาท ถ้าเกินกว่าห้าแสนบาท ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติเป็นรายๆ ไป

และคำสั่ง กชก. ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ เรื่องมอบหมายให้คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกร และผู้ยากจนมีอำนาจพิจารณาอนุมัติคำขอกู้เงินกองทุนหมุนเวียนฯ เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๑ ข้อ ๕ ให้ประธาน อชก.ส่วนกลาง มีอำนาจพิจารณาอนุมัติคำขอกู้เงินกองทุนหมุนเวียนฯ สำหรับวงเงินที่ขอกู้รายละเกินกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกินรายละ ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท

กรณีผู้ขอกู้ยื่นเรื่องขอความช่วยเหลือเพื่อปลดปล่อยหนี้สิน พร้อมกับการขอกู้เงินเพื่อการประกอบอาชีพ จะต้องพิจารณาให้เป็นไปตามระเบียบฯ ข้อ ๑๙ (๑) (๒) และ(๓) และคำสั่ง กชก. ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๑ และตามมติ กชก. ครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๗ โดยวงเงินที่ผู้ยืมเพื่อปลดปล่อยหนี้สินและเพื่อการประกอบอาชีพรวมกันแล้วจะต้องไม่เกิน ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท

ด่วนที่สุด บันทึกข้อความ

สำนักบริหารกองทุน
ส.ป.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เลขที่รับ ๕
วันที่ ๕ มิ.ย. ๒๕๖๐
เวลา ๑๑:๐๖

ส่วนราชการ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี กลุ่มช่วยเหลือเกษตรกรฯ โทร ๐-๔๒๓๒-๕๙๓๖

ที่ กษ ๐๒๒๔๐๑/๑๕๐๐

วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ทหารือแนวทางการพิจารณาให้ความช่วยเหลือฯ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักบริหารกองทุนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและรับเรื่องร้องเรียน ส.ป.กษ.

ด้วยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี ได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือเงินกู้ยืมกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี และมีประเด็นปัญหาในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือฯ ดังนี้

๑. กรณี ผู้ร้องทำสัญญา ๒ ฉบับ ไว้กับเจ้าหนี้ คือ จดทะเบียนจำนองที่สำนักงานที่ดิน และต่อมาทำสัญญากู้ยืมเงินเพิ่มเติมไว้กับเจ้าหนี้รายเดิมอีก (หนึ่งหลักประกันสองสัญญา)
๒. กรณี ผู้ร้องเป็นหนี้ตามสัญญาจำนอง หรือกู้ยืม ที่ยังมีระยะเวลาไม่ยาวนาน แต่ยื่นคำร้องขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนหมุนเวียนฯ
๓. กรณี ผู้ร้องขอความช่วยเหลือด้านหนี้สิน และที่ดิน ซึ่งที่ดินหลักประกันไม่ใช่ที่อยู่อาศัยหรือที่ดินเกษตรกรรม ตามหลักเกณฑ์ของกองทุนหมุนเวียนฯ แต่เป็นที่ดินว่างเปล่า และไม่มีสิ่งปลูกสร้าง
๔. กรณี ผู้ร้องมีรายได้สุทธิอยู่ในเกณฑ์ของคำว่า “ผู้ยากจน” ตามระเบียบฯ แต่มีรายได้เพียงพอสามารถชำระหนี้สินได้ด้วยตนเอง
๕. กรณี การขอเปลี่ยนบุคคลค้ำประกัน เมื่อได้รับการอนุมัติเงินกู้จากกองทุนหมุนเวียนฯ แล้ว ผู้ค้ำประกันไม่ยินยอม
๖. กรณี การขอกู้เพื่อประกอบอาชีพพร้อมกับการขอกู้เพื่อปลดปล่อยหนี้สินฯ
๗. กรณี การไกล่เกลี่ยประนอมหนี้แล้วเจ้าหนี้ไม่ให้ความร่วมมือ
๘. กรณี การทำประกันวินาศภัยสิ่งปลูกสร้าง จำเป็นหรือไม่ที่จะต้องทำก่อน การพิจารณาอนุมัติคำขอกู้เงิน ซึ่งหากผู้ร้องไม่ได้รับอนุมัติเงินกู้ก็จะเสียค่าใช้จ่ายไปโดยใช่เหตุ ทั้งนี้ ให้ใช้ดุลพินิจ หรือหลักเกณฑ์ใดในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือฯ

ในการนี้ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี ในฐานะเลขานุการ อชก.ส่วนจังหวัดอุดรธานี ขอได้โปรดให้ท่านชี้แจงแนวทางการพิจารณาให้ความช่วยเหลือฯ ตามประเด็นข้อหาหรือดังกล่าว เพื่อจะได้ชี้แจงให้ที่ประชุม อชก.ส่วนจังหวัด และแจ้งเวียนเพื่อ อชก.ส่วนอำเภอ ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นางวราภรณ์ อิ่มแสงจันทร์)
เกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี

(นายกมลศักดิ์ ประสิทธิ์)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกองทุน
เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและรับเรื่องร้องเรียน

